

Eduskunta**Ympäristövaliokunta****Lausunnon antaja: Hoiva-alan Palveluntuottajat ry****Asia: HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi**

Hoiva-alan Palveluntuottajat ry kiittää mahdollisuudesta esittää lausunto asiassa ja lausuu kohteliaimmin seuraavaa.

Rakentamiskustannusten arvonlisäveron vähennysoikeus

Tilakustannukset ja niistä seuraavat asukkaiden vuokratkustannukset muodostavat merkittävän osan sosiaalipalveluita saavan asiakkaan kuukausittaisista menoista. Tästä syystä vuokramenojen pitämistä kohtuullisina voidaan pitää tärkeänä tavoitteena myös lainsäädännön näkökulmasta.

Kilpailuneutraliteetin näkökulmasta on välttämätöntä, että toimijoita kohdellaan samalla tavalla verotuksen näkökulmasta. Arvonlisävero muodostaa yksittäisenä kustannuseränä merkittävän osan rakennuksen lopullisista rakentamiskustannuksista. Tämän seurauksena verolla on myös olennainen vaikutus asukkaan lopulliseen vuokratason.

Mikäli ehdotettu lakimuutos menisi nyky muodossaan läpi, aiheutuisi kuntien käytössä olevien kiinteistöjen omistajille useiden kymmenien, jopa satojen miljoonien eurojen kustannukset niiden joutuessa palauttamaan rakentamiseen sidottuja arvonlisäveroja.

Kiinteistöjen omistajat tulisivat vyöryttämään kyseisen kustannuksen vuokralaiselle, eli tässä tapauksessa maakunnan sote-yhtiöille. Maakunnan sote-yhtiö lisäisi puolestaan kyseisen kustannuksen edelleen asukkaiden maksettavaksi tuleviin vuokriin.

Yksityisten toimijoiden osalta kyseiset arvonlisäverokustannukset ovat jo mukana kiinteistöjen vuokrissa. Tältä osin kilpailuneutraliteetti toteutuisi nykytilannetta paremmin.

Mikäli sote-uudistus toteutuu siten, että maakunnalle jää mahdollisuus jättää asumispalvelut valinnanvapauden piirin ulkopuolelle, saattaa ehdotettu arvonlisäverolain muutos kannustaa maakuntaa jättämään kyseiset palvelut valinnanvapauden ulkopuolelle.

Laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvien palvelujen veroneutraliteettia voidaan pitää vähimmäistavoitteena.

Laskennallinen alv-palautus

Arvonlisäverolain muutosta koskevassa lakiluonnoksessa esitetään, että maakunnalle ei tulisi oikeutta laskennalliseen 5 % arvonlisäveron palautukseen hankkimistaan verottomista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Hallituksen esityksen mukaan kustannusten korvaaminen voitaisiin toteuttaa valtion talousarviomenettelynä tai arvonlisäverojärjestelmän kautta.

Lakiesityksessä ei tarkemmin kuvata miten hankintoihin sitoutunut piilevä arvonlisävero korvattaisiin talousarviomenettelyn tai arvonlisäverojärjestelmän kautta. Nykyinen 5 % laskennallisen palautuksen järjestelmä on tilaajan kannalta läpinäkyvä ja helposti ymmärrettävissä.

Mikäli ehdotettu muutos johtaisi tilanteeseen, jossa maakunta ei suoraan pystyisi laskemaan korvauksen määrää tai mikäli korvaus tulisi maakunnan hyödyksi vasta myöhemmässä vaiheessa, on riskinä, että maakunnalle syntyy kannustin suosia omaa tuotantoa sen sijaan, että se hankkisi palvelut yksityiseltä palveluntuottajalta. Tällöin piilevä arvonlisävero saattaa muodostaa esteen resurssien tehokkaalle käytölle ja kannustaa maakuntaa omaan tuotantoon myös tilanteessa, jossa palvelut olisi hankittavissa edullisemmin toiselta palveluntuottajalta.

Markkinoiden toimimisen kannalta on erittäin tärkeää, että piilevä verokustannus korvataan maakunnalle mahdollisimman yksinkertaisella ja läpinäkyvällä tavalla. Maakunnan tulee voida helposti laskea korvauksen määrä myös yksittäisen palveluhankinnan osalta, jotta päätös hankintatavasta on mahdollista tehdä neutraalisti.

Mitä monimutkaisempi korvausjärjestelmä on tai mitä pidemmän aikaa maakunta joutuu korvausta odottamaan, sitä todennäköisempää on, ettei ulkopuolinen tuotanto ja maakunnan oma tuotanto ole tasavertaisessa asemassa päätöstä tehtäessä.

Hoiva-alan Palveluntuottajat kokee nykyjärjestelmän mukaisen laskennallisen 5 % palautuksen toimivaksi ja selkeäksi korvausjärjestelmäksi myös maakunnan osalta. Mikäli kuitenkin lainsäätäjä katsoo, ettei nykyistä laskennallista palautusta ole tarkoituksenmukaista soveltaa maakuntaan, tulisi vaihtoehtoinen korvaustapa olla sellainen, että vastaava 5 % palautus on suoraan kohdennettavissa jokaiseen arvonlisäverottomaan hankintaan.

Tällä hetkellä ilmoituksenvaraisten sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalveluiden arvonlisäverottomuus tulee varmistaa myös jatkossa

Avohuollon tukipalveluita käytetään runsaasti erilaisissa tilanteissa, joissa asiakas asuu kotonaan tai avohuollon palveluyksikössä (tuettu asuminen ja palveluasuminen).

Arvonlisäverolain 38 §:ssä on arvonlisäverottomuuden edellytykseksi asetettu se, että viranomainen valvoo toimintaa. Kunnat ovat osana valvontaa ylläpitäneet rekistereitä avohuollon tukipalveluiden tuottajista. Sote -uudistuksen toteutuessa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämismääräyksen (mukaan lukien tukipalveluita koskevat valvontamääräykset) on tarkoitus siirtää kunnilta maakunnille.

Sote-uudistuksen yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon tukipalveluiden arvonlisäverokohtelua. Arvonlisäverolain edellyttämä valvontavelvollisuus tulisi toteuttaa jatkossa maakunnan toimesta siten, että arvonlisäverottomuuden edellytykset täyttyvät jatkossakin tukipalveluiden osalta.

Tukipalvelujen palveluntuottajarekisterin ylläpitäminen voitaisiin siirtää maakunnan vastuulle hyvin pienin hallinnollisin kustannuksin, jolloin valvonta mahdollistettaisiin myös tulevaisuudessa.

Koska kyse on sosiaalipalveluita saavien asiakkaiden välttämättömistä tukipalveluista (kuten ateria- ja siivouspalveluista), on asiakkaiden näkökulmasta erittäin tärkeää, että tukipalvelut ovat jatkossakin arvonlisäverottomia. Mikäli edellä mainittu arvonlisäverokohtelu muuttuisi, tarkoittaisi se sitä, että pelkästään tukipalveluita tuottavat palveluntuottajat joutuisivat lopettamaan toimintansa. Tämä johtuu siitä, että varsinaisen sosiaalipalvelun tuottava palveluntarjoaja pystyisi edelleen tuottamaan tukipalvelut ilman arvonlisäveroa, koska arvonlisäverolain edellyttämä valvonta toteutuisi jo varsinaisen sosiaalipalvelun osalta.

Hoiva-alan Palveluntuottajat ry